

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКА ІНЖЕНЕРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ

ПРОЦЕНКО АНАСТАСІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

УДК 658:330.341.1

**УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРНИМИ ТРАНСФОРМАЦІЯМИ
ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Українській інженерно-педагогічній академії Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор
Прохорова Вікторія Володимирівна,
Українська інженерно-педагогічна академія
(м. Харків), завідувач кафедри економіки та
організації діяльності суб'єктів
господарювання.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Чебанова Наталія Володимирівна,
Український державний університет
залізничного транспорту (м. Харків),
завідувач кафедри обліку і аудиту;

кандидат економічних наук, доцент
Колещук Орест Ярославович,
Національний університет «Львівська
політехніка» (м. Львів), доцент кафедри
економіки підприємства та інвестицій.

Захист відбудеться «04» липня 2020 р. об 11⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 64.108.05 в Українській інженерно-педагогічній академії за адресою: 61003, м. Харків, вул. Університетська, 16.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Української інженерно-педагогічної академії за адресою: 61003, м. Харків, вул. Університетська, 16, та на сайті <http://uipa.edu.ua>.

Автореферат розісланий «04» червня 2020 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

В. І. Чобіток

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Забезпечення стійкого економічного розвитку промислових енергетичних підприємств України зумовлює необхідність формування конвергентних засад їх функціонування як відкритої економічної системи у динамічному зовнішньому середовищі, яке характеризується нестабільністю, що, в свою чергу, потребує проведення структурних трансформацій. Наявні реальні якісні й кількісні параметри зовнішніх і внутрішніх умов функціонування підприємств створюють належні умови для стратегічних структурних трансформацій інноваційного потенціалу. Це сприяє формуванню ефективної системи управління промисловими енергетичними підприємствами, яка ґрунтується на основі фундаментального аналізу факторів, які визначають цілі, завдання, напрями, інструменти, методи та об'єктивну необхідність змін й економічну природу походження структурних трансформацій інноваційного потенціалу. Змістовна наповненість та логічна послідовність управлінського процесу підтверджують доцільність удосконалення системи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, зважаючи на поліваріантність і різновекторність бізнес-зв'язків, які впливають на їх діяльність.

Теоретичні й практичні аспекти управління інноваційним потенціалом підприємств розроблено такими науковцями, як: О. Ареф'єва, О. Богма, С. Бурий, О. Вікарчук, Н. Гавкалова, А. Гриньов, О. Гук, В. Гурочкіна, М. Данько, В. Дикань, П. Друкер, О. Іванілова, О. Карлова, В. Ковальов, О. Колешук, О. Кузьмін, Ю. Левченко, А. Мазаракі, Г. Михальченко, І. Новікова, Г. Омельчак, Й. Петрович, М. Портер, Б. Сенів, І. Сидорчук, В. Чобіток, О. Шилова, А. Штангрет, І. Яненкова та ін.

Вагомий внесок у дослідження проблем, пов'язаних з різноманітними аспектами структурних трансформацій, зробили: С. Ашмаріна, О. Божанова, Б. Герасимов, М. Грин, К. Есселінг, Г. Жаворонкова, Ю. Іванов, К. Камерон, Дж. Кіллінг, Є. Конєєва, В. Прохорова, Л. Скібіцька, Ю. Ус, Н. Чебанова, Г. Широкова та ін.

Незважаючи на спектр проблем, які охоплені дослідженнями зарубіжних і вітчизняних вчених, залишаються недостатньо опрацьованими як у науковому, так і практичному аспектах питання сутності й методичного інструментарію управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств.

Актуальність, теоретичне і практичне значення вказаних питань зумовили вибір теми, мету й завдання дисертації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Окремі положення дисертації використано при виконанні програм науково-дослідних робіт Української інженерно-педагогічної академії за темою «Управління розвитком суб'єктів господарювання на засадах інноваційної економіки» (номер державної реєстрації 0119U000326) та Національного авіаційного

університету за темою «Управління сталим розвитком інтеграційних процесів підприємств повітряного транспорту в міжнародному просторі» (номер державної реєстрації 0118U004287), та відповідає цілям Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є наукове обґрунтування теоретико-методичних положень і розроблення практичних рекомендацій щодо управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств.

Досягнення поставленої мети зумовило вирішення таких завдань:

визначити зміст поняття «управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства»;

розробити методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств;

запропонувати механізм управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств;

удосконалити концептуальні основи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств;

розробити науково-методичний підхід до формування управлінських рішень й алгоритм формування сценаріїв підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємств з урахуванням впливу структурних трансформацій;

удосконалити стратегію управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств.

Об'єктом дослідження є процес управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, науково-методичних і прикладних положень щодо управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у роботі використано такі методи: *порівняльного аналізу, структурно-декомпозиційного та семантичного аналізу* – для конкретизації таких понять, як «структурні трансформації», «інноваційний потенціал»; *логічного, історичного та системного підходів, узагальнення, порівняння, аналізу і синтезу* – для уточнення класифікаційних ознак інноваційного потенціалу на підприємстві; *графічний метод* – для узагальнення статистичних даних та наочного відображення отриманих висновків за результатами проведених досліджень; *системно-структурного аналізу* – для формування теоретико-методичних рекомендацій щодо удосконалення механізму, концептуальних основ, стратегії управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств; *таксономії* – для розрахунку інтегральних показників складових інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств; *експертних оцінок* – для визначення факторів, які впливають на рівень інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств; *сценарного моделювання* –

для встановлення впливу параметрів одночасної варіації розвитку промислових енергетичних підприємств через ймовірність оцінки кожного зі сценаріїв управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти України, офіційна статистична й аналітична інформація Держкомстату України, Міністерства енергетики та вугільної промисловості України, дані бухгалтерської звітності промислових енергетичних підприємств України за 2010–2018 рр., наукові публікації вітчизняних та іноземних учених за напрямом дослідження, ресурси мережі Internet та інші матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробленні теоретичних і методичних положень щодо управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств. До найбільш важливих результатів, які визначають наукову новизну результатів дослідження, належать такі:

удосконалено:

понятійний апарат процесу управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства, що, на відміну від існуючих, базується на побудові структурно-логічного взаємозв'язку таких базових дефініцій, як «структура», «трансформація», «структурна трансформація», «інновація», «потенціал», «інноваційний потенціал», що дозволило сформулювати комплексний теоретико-емпіричний базис й визначити зміст поняття «управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства» як процесу послідовних управлінських дій, спрямованих на утворення сукупності інноваційних ресурсів, комплементарна реалізація яких сприяє трансформації, оптимізації та підвищенню рівня інноваційного потенціалу;

методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, що, на відміну від існуючих, ґрунтується на послідовній системній реалізації етапів оцінки, яка комплексно охоплює інноваційний потенціал підприємств за допомогою поділу на складові, аналіз кожної з яких використовує певну сукупність показників (ресурсна, маркетингова, виробнича, фінансова, інвестиційна, управлінська), результати якого впливають на відображення параметрів корегуючих коефіцієнтів інтегральної функції й рівень функції бажаності для побудови графоаналітичної моделі, яка дозволяє підтвердити доцільність впровадження структурних трансформацій на підприємствах для досягнення стратегічних конкурентних переваг і забезпечення стійкого розвитку підприємства;

механізм управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, що, на відміну від існуючих, ґрунтується на сукупності структурних підсистем, які взаємоузгоджені між собою та враховують комплекс принципів, факторів, важелів, функцій, стимулів, методів й інструментів управління інноваційним потенціалом, від ступеня відповідності сучасним конкурентним ринковим вимогам якого залежать результативність і рівень ефективності впровадження

структурних трансформацій та досягнення підприємствами стратегічної мети;

концептуальні основи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, які, на відміну від існуючих, базуються на принципах, теоретико-методичному та аналітичному інструментарії, стратегічних цілях та сценаріях управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств, що дозволяє розробляти і впроваджувати найбільш ефективні стратегічні й тактичні заходи, спрямовані на перманентну нейтралізацію і запобігання можливим негативним впливам на рівень інноваційного потенціалу, стимулювання конструктивних трансформаційних процесів перспективного розвитку промислових енергетичних підприємств;

набули подальшого розвитку:

науково-методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємств з урахуванням впливу структурних трансформацій, який, на відміну від існуючих, базується на консолідації рефлексійної та ситуаційної спрямованості управління структурними трансформаціями, враховуючи багатоваріантність та нелінійність системи управління як економічного процесу, що дозволяє промисловим енергетичним підприємствам забезпечити відповідність інноваційної системи внутрішніх елементів та їх раціональну взаємодію, що ґрунтується на принципах динамічної рівноваги, багаторівневих змін; забезпечити дієвість інфраструктури генерації наукових знань, раціоналізацію структурних трансформаційних процесів, підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємств;

стратегія управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, яка, на відміну від існуючих, включає сценарії управління вертикальної та горизонтальної єдності трансформаційних процесів, визначаючи інноваційні потенційні можливості підприємств, стратегічні пріоритети розвитку й коригування умов реалізації стратегічних планів з урахуванням ефективності використання інноваційного потенціалу, що, в свою чергу, дозволяє встановити співвідношення рівня його складових, оптимізувати пропорції та ступінь їх використання, систематизувати конструктивні рішення відповідно до обраних напрямів управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретико-методичні та прикладні положення дисертації доведені до рівня конкретних пропозицій і методичних розробок стосовно управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств та впроваджені в роботу Харківської міської ради Харківської області, виконавчий комітет (довідка про впровадження № 08-21/1280/2-20 від 25.05.2020), ТОВ «Харківтрансмашпроект» (довідка про впровадження № 164/С-1 від 14.02.2020), ТОВ «АМГ-ІНВЕСТ» (довідка про впровадження № 08/344 від 20.01.2020).

Результати дослідження використовуються в Українській інженерно-

педагогічній академії при викладанні дисциплін «Інноваційний розвиток підприємства», «Управління ресурсами», «Економічне управління підприємством» (довідка про впровадження № 106/57-01 від 28.01.2020).

Особистий внесок здобувача полягає в розробленні й обґрунтуванні наукових положень, висновків і рекомендацій стосовно управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств. Дисертація є особистою науковою працею здобувача. Усі одержані результати знайшли відображення в опублікованих працях. У дисертації здобувачем використано власні наукові ідеї. Внесок у роботах, виконаних у співавторстві, відображено в публікаціях [11; 17] за списком праць, поданих в авторефераті.

Апробація результатів дисертації. Основні висновки за результатами дослідження, положення та рекомендації оприлюднено на науково-практичних конференціях, а саме: X Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами» (м. Київ, 2019 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Потенціал сучасної науки» (м. Київ, 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Становлення та особливості регулювання міжнародних економічних відносин» (м. Дніпро, 2019 р.); I Міжнародній науково-практичній конференції «Наука, суспільство, освіта: актуальні питання та перспективи розвитку» (м. Харків, 2019 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі» (м. Полтава, 2020 р.); II Міжнародному науковому симпозіумі «Сталий розвиток – стан та перспективи» (м. Львів, 2020 р.); III Міжнародній науково-практичній конференції «Наука, суспільство, освіта: актуальні питання та перспективи розвитку» (м. Харків, 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Економіка, менеджмент та аудит: сучасні проблеми, перспективи та напрями розвитку» (м. Львів, 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Методичні підходи до формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів» (м. Дніпро, 2020 р.).

Публікації. За темою дисертації опубліковано 20 наукових праць, в тому числі: 2 статті – у колективних монографіях; 9 статей – у наукових фахових виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз даних; 9 тезисів доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 6,17 ум.-друк. арк., з яких особисто здобувачеві належить 5,81 ум.-друк. арк.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків, списку використаних літературних джерел. Загальний обсяг роботи – 287 сторінки друкованого тексту. Робота містить: 58 таблиць, з них 4 займають 5 повних сторінок; 49 рисунків, з них 9 займають 9 повних сторінок; 6 додатків – на 44 сторінках; список використаних джерел з 238 найменувань – на 26 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 203 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів.

У першому розділі – «Теоретичні основи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства» – розглянуто й узагальнено проблеми розвитку інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств під впливом науково-технічного прогресу, який визначає економічну природу структурних трансформацій; проаналізовано та систематизовано наукові підходи до визначення сутності поняття «управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства»; сформовано методичний інструментарій і систематизовано методи оцінки інноваційного потенціалу підприємства.

У роботі розглянуто й узагальнено проблеми підприємств паливно-енергетичного комплексу України, від діяльності яких вагомою мірою залежать динаміка, масштаби і рівень розвитку національної економіки, насамперед промисловості. Означені проблеми впливають на формування інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств й стійкість вітчизняної вугільної промисловості, яка є постачальником власного виду енергоносіїв, потенційно достатніх для часткового або повного забезпечення потреб країни, тим самим гарантуючи енергетичну безпеку як держави, так і самих промислових енергетичних підприємств. Це зумовлює формування комплексу економічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на стимулювання розвитку інноваційного потенціалу підприємств під впливом зовнішнього середовища, які в певній мірі обумовлюють структурні трансформації на етапі активізації інноваційних процесів суспільства.

Автором проведено теоретичний аналіз таких понять, як «структура», «трансформація», «структурна трансформація», «інновація», «потенціал», «інноваційний потенціал», що дозволило на основі декомпозиційного аналізу визначити зміст поняття «управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства» (рис. 1). Визначене поняття трактується як процес послідовних управлінських дій, спрямованих на утворення сукупності інноваційних ресурсів, комплементарна реалізація яких, в свою чергу, сприяє трансформації, оптимізації та підвищенню рівня інноваційного потенціалу, що дає можливість створювати теоретичний базис щодо адаптивно-реноваційної основи проведення структурних трансформацій для досягнення стратегічних конкурентних переваг й забезпечення стійкого розвитку підприємства.

Визначено, що інноваційний потенціал насамперед є категорією релевантною; його активність формується завдяки якісним характеристикам системи інноваційного управління, рівень яких забезпечує відповідну здатність системи управління підприємством до генерування, розроблення і сприйняття креативних ідей та інновацій.

Рис. 1. Понятійний апарат процесу управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства

У дисертації запропоновано методичний інструментарій і систематизовано методи оцінки інноваційного потенціалу підприємства, що створює методичні основи застосування аналітичного інструментарію при впровадженні результативного підходу до управління структурними трансформаціями.

Порівняльний аналіз інноваційних процесів у рамках лінійної та нелінійної інноваційних моделей, які описують два різних підходи до природи зв'язків між виникненням інновацій, процесами їх дифузії і комерціалізації, показує, що нелінійна модель інноваційних процесів та принципи відкритих інновацій актуалізують підприємницький контекст розвитку інноваційного потенціалу під впливом глобальних конкурентних тенденцій. Автором обґрунтовано, що кінцевий результат оцінки інноваційного потенціалу визначається результатами оцінювання внутрішнього середовища підприємства залежно від структуризації складових та ранжування цілей пріоритетності впливу інноваційних процесів на діяльність підприємства.

Доведено, що принцип багатофункціональності та інноваційної орієнтованості підприємств дозволяє побудувати систему управління ними з високим рівнем адаптивності до структурних трансформацій. Орієнтація підприємства на ефективне використання потенційних можливостей динамічного розвитку зумовлює необхідність дотримання принципу консолідованої індивідуалізації внутрішніх резервів, ресурсів, джерел щодо управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу. Це обумовлює доцільність проведення управлінського аналізу використання інноваційного потенціалу підприємства, що, в свою чергу, дозволяє: забезпечити відповідний рівень фінансово-економічної стійкості підприємства завдяки достатньому обсягу власного капіталу; забезпечити інвестиційний та інноваційний розвиток підприємства внаслідок виявлення достатніх можливостей з іммобілізації капіталу зовнішніх джерел; забезпечити цільовий рівень прибутковості; створити інформаційно-аналітичну основу для адаптивної та гнучкої системи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства.

У другому розділі – «Комплексна оцінка інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств як об'єктивна основа реалізації структурних трансформацій» – удосконалено методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств; здійснено інтегральне оцінювання складових інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств; визначено фактори впливу на рівень інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств; побудовано графоаналітичну модель оцінки взаємозалежності складових інноваційного потенціалу з метою підтвердження об'єктивної необхідності реалізації структурних трансформацій.

Автором для аналізу за 2010–2018 рр. було обрано 15 промислових енергетичних підприємств, які займаються добуванням вугілля й належать до сфери управління Міністерства енергетики та вугільної промисловості України. Обрані підприємства мають вагоме значення для розвитку енергетичної галузі

країни, оскільки вугілля є значно дешевшим видом палива, ніж газ чи нафта, а вугільна промисловість є найстарішою галуззю, яка і зараз покриває значну частину потреби світової енергетики в паливі.

У дисертаційній роботі удосконалено методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, що ґрунтується на використанні системи показників, які оцінюють інноваційний потенціал підприємств за допомогою поділу на такі складові як ресурсна, маркетингова, виробнича, фінансова, інвестиційна, управлінська, та впливають на відображення параметрів корегуючих коефіцієнтів інтегральної функції й рівень функції бажаності для побудови графоаналітичної моделі, яка підтверджує доцільність впровадження структурних трансформацій на підприємствах (рис. 2).

У роботі обґрунтовано, що ефективність управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу може забезпечуватися лише завдяки перманентному комплексному оцінюванню його складових в динаміці, факторів ендogenous та екзогенного середовища та за допомогою впливу інших видів потенціалу, що безпосередньо зумовлюють зміну рівня саме інноваційного потенціалу. Визначення рівня впливу та стану інших системоутворюючих потенціалів на інноваційний потенціал і розвиток підприємств можна проводити за допомогою оцінювання готовності усіх структурних підрозділів підприємства до реалізації інноваційних проектів та оцінки поточного стану діяльності під час їх реалізації. Іншим важливим етапом у визначенні впливу на розвиток інноваційного потенціалу підприємства є оцінка якості й інвестиційної привабливості проектів. При цьому виконання поточних інноваційних процесів на відповідному рівні є ознакою високого рівня інноваційного потенціалу, а отже, готовності промислових енергетичних підприємств до реалізації нових стратегічних проектів.

Автором у рамках розробленого методичного підходу проведено аналіз й інтегральне оцінювання складових інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств за 2010–2018 рр. (табл. 1) й надано якісну характеристику рівням визначених складових на основі застосування шкали Харрінгтона. У роботі визначено, що загальний рівень інноваційного потенціалу більшості промислових енергетичних підприємств має середнє та помірне значення, що свідчить про те, що підприємства, які мають середній рівень за функціональними складовими, діють у чітко визначеному стратегічному напрямі управління. Але разом з тим є підприємства, яким необхідно оперативнo приймати тактичні управлінські рішення щодо здійснення структурних трансформацій інноваційного потенціалу, оскільки вони мають відповідно низький його рівень.

Автором для визначення факторів ендogenous та екзогенного середовища, які впливають на рівень інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, було застосовано експертне оцінювання. Визначено частоту агрегованих оцінок експертів при ранжуванні заданих параметрів промислових енергетичних підприємств на основі отриманої матриці балів за

результатами яких, виходячи з критеріїв дієвості та мінімальності, було підтверджено вагомість показників та за допомогою функції бажаності розраховано середній рівень розвитку інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств.

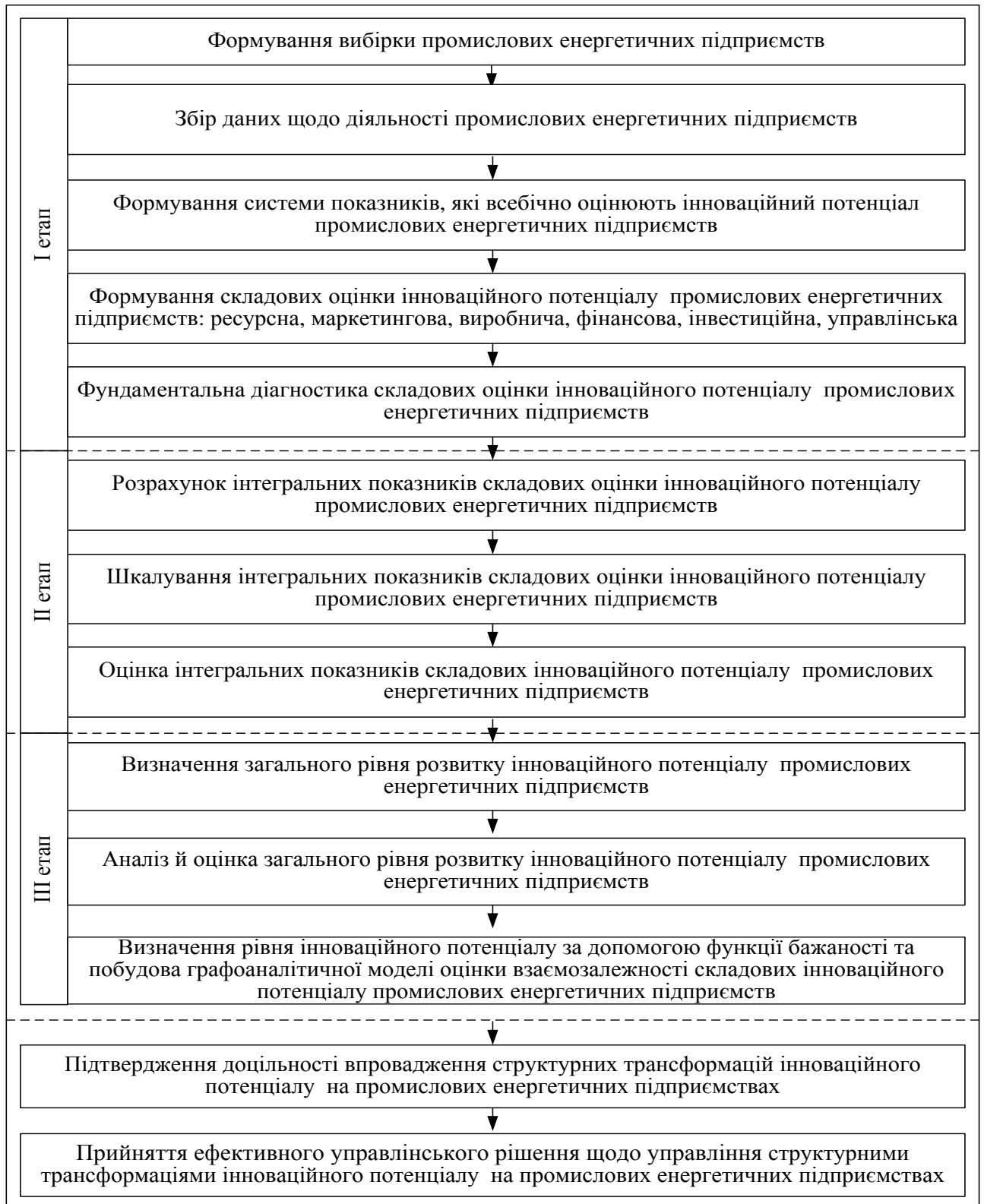

Рис. 2. Методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств

**Загальна інтегральна оцінка складових інноваційного потенціалу
промислових енергетичних підприємств за 2010–2018 рр. (коеф. вимір)**

Підприємство	Роки								
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ДП «Донецька вугільна енергетична компанія» (ДП «ДВЕК»)	0,544	0,734	0,462	0,402	0,574	0,781	0,651	0,787	0,668
	Sdn	Dtn	Sdn	Sdn	Sdn	Dtn	Dtn	Dtn	Dtn
ДП «Макіїввугілля» (ДП «МВВ»)	0,591	0,624	0,427	0,694	0,747	0,263	0,248	0,532	0,239
	Sdn	Sdn	Sdn	Dtn	Dtn	Pmn	Pmn	Sdn	Pmn
ДП «Мирноградвугілля» (ДП «МГВ»)	0,162	0,357	0,259	0,292	0,137	0,185	0,129	0,117	0,192
	Nzk	Pmn	Pmn	Pmn	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk
ДП «Селидіввугілля» (ДП «СДВ»)	0,154	0,137	0,082	0,023	0,112	0,198	0,146	0,103	0,104
	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk
ДП «Добропіллявугілля» (ДП «ДПВ»)	0,337	0,323	0,034	0,289	0,304	0,189	0,052	0,112	0,141
	Pmn	Pmn	Nzk	Pmn	Pmn	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk
ДП «Артемвугілля» (ДП «АМВ»)	0,286	0,673	0,762	0,583	0,309	0,384	0,441	0,351	0,227
	Pmn	Dtn	Dtn	Sdn	Pmn	Sdn	Sdn	Pmn	Pmn
ДП «Горецьквугілля» (ДП «ТКВ»)	0,181	0,134	0,286	0,217	0,117	0,173	0,161	0,107	0,146
	Nzk	Nzk	Pmn	Pmn	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk
ДП «Орджонікідзевугілля» (ДП «ОДВ»)	0,491	0,415	0,508	0,296	0,237	0,751	0,612	0,202	0,687
	Sdn	Sdn	Sdn	Pmn	Pmn	Dtn	Dtn	Pmn	Dtn
ДП «Луганськвугілля» (ДП «ЛКВ»)	0,223	0,774	0,756	0,268	0,312	0,702	0,348	0,254	0,327
	Pmn	Dtn	Dtn	Pmn	Pmn	Dtn	Pmn	Pmn	Pmn
ДП «Первомайськвугілля» (ДП «ПМВ»)	0,173	0,151	0,123	0,277	0,208	0,271	0,158	0,139	0,195
	Nzk	Nzk	Nzk	Pmn	Pmn	Pmn	Nzk	Nzk	Nzk
ДП «Антрацит» (ДП «АТВ»)	0,792	0,664	0,206	0,568	0,257	0,372	0,458	0,334	0,213
	Dtn	Dtn	Pmn	Sdn	Pmn	Sdn	Sdn	Pmn	Pmn
ДП «Волиньвугілля» (ДП «ВНВ»)	0,306	0,176	0,362	0,341	0,246	0,163	0,194	0,184	0,155
	Pmn	Nzk	Pmn	Pmn	Pmn	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk
ДП «Вугільна компанія «Краснолиманська» (ДП «ВКК»)	0,728	0,682	0,366	0,604	0,477	0,612	0,526	0,234	0,331
	Dtn	Dtn	Pmn	Sdn	Sdn	Sdn	Sdn	Pmn	Pmn
ДП «Шахта «Новодзержинська» (ДП «ШНД»)	0,225	0,363	0,316	0,359	0,274	0,106	0,164	0,128	0,167
	Pmn	Pmn	Pmn	Pmn	Pmn	Nzk	Nzk	Nzk	Nzk
ДП «Шахта ім. К.І. Кисельова» (ДП«ШТК»)	0,282	0,709	0,768	0,392	0,353	0,711	0,636	0,436	0,731
	Pmn	Dtn	Dtn	Sdn	Pmn	Dtn	Dtn	Sdn	Dtn

Умовні позначення: Vsk – рівень «високий»; Dtn – рівень «достатній»; Sdn – рівень «середній»; Pmn – рівень «помірний»; Nzk – рівень «низький».

Отримані показники були застосовані при побудові графоаналітичної моделі, що дозволяє обґрунтувати доцільність та масштабність впровадження структурних трансформацій на підприємствах. Це дає можливість окреслити кількісну та якісну характеристики ключових параметрів позиціонування результативності управління складовими інноваційного потенціалу та ступеня відповідності розглянутого параметра певним значенням, що представляються як критичні, граничні або максимально можливі. Обґрунтована логічна структура аналізу визначених параметрів включає декілька етапів: виявлення змін параметрів у часовому і просторовому розрізі; визначення співвідношення чинників, що викликали зазначені зміни; ідентифікація цих параметрів. Визначені завдання передбачають розроблення і реалізацію управлінських рішень на підставі отриманих результатів щодо рівня складових інноваційного потенціалу. Отже, перспективне впровадження структурних трансформацій інноваційного потенціалу на промислових енергетичних підприємствах повинно мати гнучку та процесно-адаптивну систему управління, оскільки інновації у процесі свого створення мають змінний характер і визначають

стратегічно-орієнтовану спрямованість діяльності. Для забезпечення стійкого розвитку інноваційного потенціалу промисловим енергетичним підприємствам необхідно впроваджувати ефективний механізм і розробляти стратегію управління структурними трансформаціями, які уможливають забезпечення реалізації інноваційно-спрямованого розвитку.

У третьому розділі – «Удосконалення методичного забезпечення управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств» – розроблено науково-методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємств з урахуванням впливу структурних трансформацій; запропоновано концептуальні основи, механізм та стратегію управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств.

У роботі визначено, що недостатній комунікаційний рівень управлінсько-стратегічних рішень, які спрямовані на максимізацію чистого прибутку при заданих адаптивно-реноваційних параметрах інноваційного середовища й ринкової кон'юнктури, впливає на фактори небезпеки інноваційних стратегій, характерними ознаками яких є непередбачуваність і нестабільність змін, а їх перманентний характер не дозволяє розробляти прогнози на довгострокову перспективу. Розроблення інноваційної системи планів підприємств передбачає оптимізацію виробничих альтернатив з урахуванням податкового навантаження та його перерозподілу в ринковому середовищі.

Головним фактором низького рівня інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств є неефективність використання власних і залучених джерел фінансово-кредитної підтримки проведення управління структурних трансформацій. Дана ситуація безпосередньо пов'язана з наслідками проведених реформ, політичною нестабільністю, дефіцитом обсягів державного фінансування інноваційного розвитку, з недосконалістю амортизаційної політики, низьким рівнем зацікавленості фінансово-кредитних установ у підтримці інноваційних проектів.

Автором обґрунтовано, що для ефективного стимулювання розвитку інноваційного потенціалу доцільно використовувати як внутрішні можливості підприємств, так і розширювати можливості залучення інвестиційних ресурсів, що є підґрунтям для розроблення алгоритму формування сценаріїв управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств.

Це дозволяє прогнозувати динаміку результуючих факторів зміни рівня впливу інноваційного потенціалу залежно від вхідних параметрів на основі оптимістичного та песимістичного прогнозу розвитку. Завдяки визначеним множинам значень внутрішніх факторів для сценаріїв саморозвитку ситуації можна конкретизувати найбільш ефективні стратегії управління й розробити управлінські рішення щодо підвищення рівня використання інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств на основі оптимістичного й песимістичного сценаріїв (табл. 2) для отримання бажаних результуючих цільових показників, що знаходяться в інтервальному значенні від 0 до 7, на основі яких надається якісна характеристика прогнозним сценаріям управління.

Результати моделювання сценаріїв управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств (коєф. вимір)

Складові	Сценарії	Підприємства*														
		ДП «МГВ»	ДП «СДВ»	ДП «ДПВ»	ДП «ДВЕК»	ДП «МВВ»	ДП «АМВ»	ДП «ТКВ»	ДП «ОДВ»	ДП «ЛКВ»	ДП «ПМВ»	ДП «АТВ»	ДП «ВНВ»	ДП «ВКК»	ДП «ШНД»	ДП «ШТК»
Інвестиційна	ΔIPRo	0,217	0,273	0,234	0,213	0,323	0,245	0,208	0,301	0,243	0,212	0,320	0,251	1,515	0,786	0,435
	IPRo	0,373	0,651	0,468	0,386	0,701	0,478	0,381	0,678	0,476	0,385	0,697	0,483	5,040	2,959	2,053
	ΔIPRp	1,324	0,701	0,398	1,155	0,682	0,429	1,290	0,745	0,969	0,641	0,463	1,382	0,727	0,409	0,483
	IPRp	4,345	2,563	1,785	4,175	2,544	1,817	4,311	2,607	4,140	2,596	1,919	4,553	2,682	1,865	2,044
Управлінська	ΔIPRo	1,316	0,766	0,472	1,620	0,835	0,455	0,227	0,223	0,253	6,177	3,413	2,401	0,303	0,286	0,262
	IPRo	4,841	2,938	2,090	5,420	3,176	2,200	1,620	0,835	0,455	0,227	0,223	0,253	1,486	0,853	0,515
	ΔIPRp	1,467	0,766	0,426	0,266	0,232	0,200	5,420	3,176	2,200	3,854	2,537	1,893	5,541	3,353	2,377
	IPRp	4,865	2,860	1,986	6,177	3,413	2,401	0,266	0,180	0,182	4,815	2,910	2,150	1,661	0,853	0,463
Фінансова	ΔIPRo	0,370	1,078	0,706	0,504	1,551	0,803	0,442	1,346	0,783	0,479	1,510	0,857	1,125	0,732	0,519
	IPRo	2,033	4,698	2,937	2,165	5,170	3,033	2,103	4,966	3,013	2,140	5,129	3,087	4,925	3,074	2,263
	ΔIPRp	0,191	0,215	0,191	0,180	0,262	0,180	0,182	0,227	0,182	0,210	0,266	0,182	0,217	0,191	0,186
	IPRp	2,224	5,433	3,165	2,354	5,892	3,258	2,295	5,647	3,240	2,273	5,622	3,242	5,695	3,316	2,464
Виробнича	ΔIPRo	0,266	0,491	0,280	0,217	0,225	0,221	0,251	0,392	0,262	0,221	0,241	0,227	0,507	0,286	0,219
	IPRo	0,370	1,078	0,706	0,504	1,551	0,803	0,442	1,346	0,783	0,479	1,510	0,857	1,125	0,732	0,519
	ΔIPRp	2,033	4,698	2,937	2,165	5,170	3,033	2,103	4,966	3,013	2,140	5,129	3,087	4,925	3,074	2,263
	IPRp	0,191	0,215	0,191	0,180	0,262	0,180	0,182	0,227	0,182	0,180	0,266	0,182	0,217	0,191	0,180
Маркетингова	ΔIPRo	2,224	5,433	3,165	2,354	5,892	3,258	2,295	5,647	3,240	2,273	5,622	3,242	5,695	3,316	2,464
	IPRo	0,266	0,491	0,280	0,229	0,225	0,221	0,251	0,392	0,262	0,221	0,241	0,227	0,507	0,286	0,219
	ΔIPRp	1,822	3,595	2,384	1,854	3,679	2,425	1,811	3,526	2,375	1,858	3,725	2,429	3,766	2,496	1,938
	IPRp	2,020	4,568	2,780	2,029	4,594	2,780	2,057	4,757	2,905	2,088	4,837	2,873	4,787	2,910	2,122
Ресурсна	ΔIPRo	0,191	0,221	0,199	0,199	0,297	0,280	0,258	0,479	0,284	0,275	0,585	0,375	0,225	0,200	0,200
	IPRo	0,202	0,288	0,243	0,219	0,344	0,254	0,212	0,320	0,253	0,215	0,340	0,262	1,715	0,878	0,474
	ΔIPRp	0,401	0,723	0,511	0,418	0,779	0,522	0,411	0,755	0,520	0,416	0,773	0,530	5,769	3,377	2,334
	IPRp	1,495	0,779	0,431	1,300	0,758	0,466	1,456	0,829	1,086	0,710	0,506	1,562	0,809	0,444	0,528
EFF	IPRo	Dtn	Vsk	Sdn	Dtn	Sdn	Sdn	Vsk	Sdn	Vsk	Dtn	Dtn	Sdn	Vsk	Sdn	Dtn
	IPRp	Sdn	Dtn	Nzk	Nzk	Nzk	Pmn	Sdn	Pmn	Pmn	Pmn	Sdn	Nzk	Dtn	Pmn	Pmn

Примітка*. Повна й скорочена назва промислових енергетичних підприємств подано в табл. 1.; EFF – економічний ефект

У дисертації удосконалено механізм управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, в основу якого покладено принципи структурних трансформацій, чітке дотримання яких забезпечує в перспективі успішність його впровадження та реалізацію на основі комплексу інструментів і методів відповідного інформаційно-аналітичного забезпечення (рис. 3).

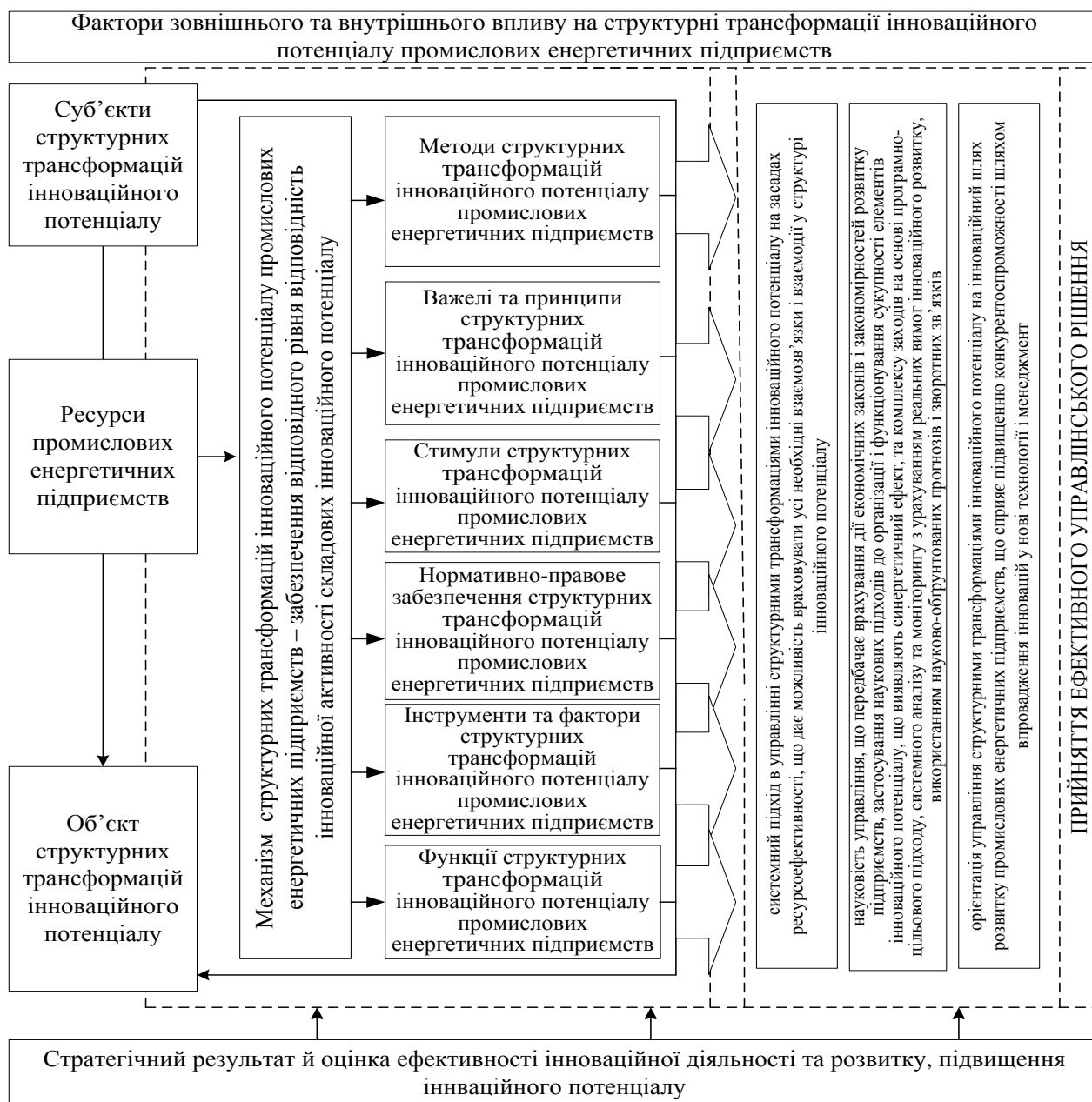

Рис. 3. Механізм управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств

Автором визначено, що на сьогодні становище, яке склалося на промислових енергетичних підприємствах, об'єктивно вимагає нових концептуальних підходів до формування системи управління та використання інноваційного потенціалу й напрямів практичної реалізації рекомендацій щодо активізації ролі трансформаційних інструментів в адаптивних процесах як методу підтримування вартісних фінансово-економічних пропорцій.

Запропоновані концептуальні основи, які базуються на сценаріях управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств, дозволяють розробити і впровадити найбільш ефективні стратегічні й тактичні заходи, спрямовані на нейтралізацію та запобігання можливим негативним впливам на рівень інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств.

У роботі удосконалено науково-методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств з урахування впливу структурних трансформацій, який дозволяє взаємну відповідність інноваційної системи внутрішніх елементів та їх раціональність взаємодії, що ґрунтується на принципах динамічної рівноваги, передбачаючи багатоступінчатість змін і забезпечуючи дієвість інфраструктури генерації наукових знань, раціоналізацію здійснення інноваційних процесів та підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємств (рис. 4).

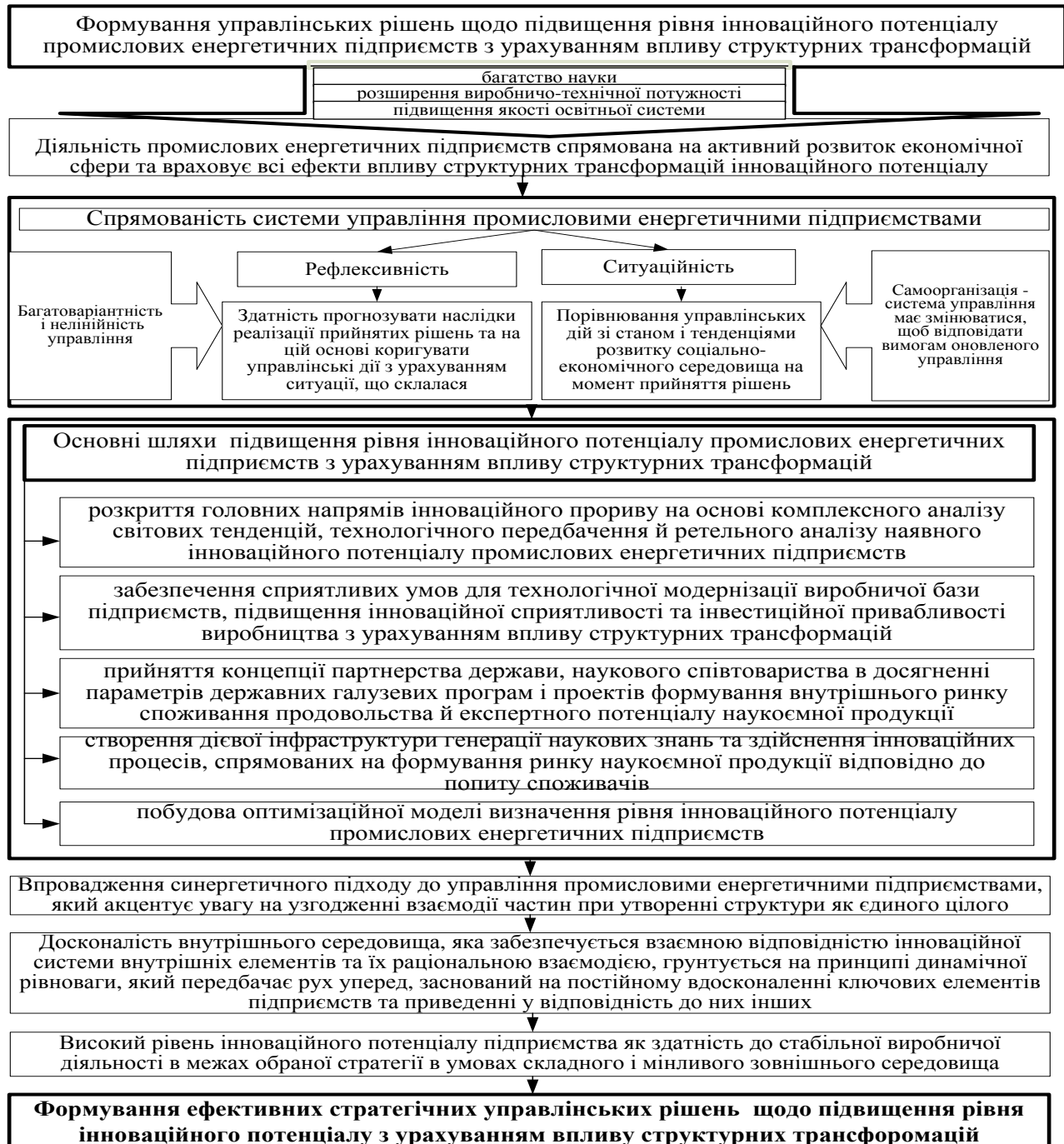

Рис. 4. Науково-методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу з урахування впливу структурних трансформацій

Автором удосконалено стратегію управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, яка дозволяє встановити співвідношення рівня складових інноваційного потенціалу, оптимізувати пропорції та ступінь їх використання, систематизувати управлінські рішення відповідно до обраних стратегічно-орієнтованих напрямів та пріоритетів розвитку інноваційно-потенційних можливостей.

Виходячи із запропонованої стратегії управління, визначено, що масштаби структурних трансформацій інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств залежать від досягнутого рівня фінансових відносин з партнерами, характеру джерел і глибини інформаційно-аналітичної бази прийняття управлінських інноваційних рішень, ступеня інноваційності основних фінансових операцій та використаних фінансових інструментів, рівня організаційної культури управлінського апарату й інших внутрішніх параметрів.

Таким чином, на підставі узагальнення теоретико-методичних та науково-практичних положень щодо управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств обґрунтовано необхідність розроблення нових методів й інструментів удосконалення структури та процесу прийняття управлінських рішень в умовах актуалізації трансформаційних змін та розбудови соціально-економічної концепції інтелектуалізації суспільства.

ВИСНОВКИ

Одержані результати дослідження в сукупності вирішують важливе науково-практичне завдання – розроблення теоретико-методичних і науково-практичних підходів до управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств. Основні висновки дисертації полягають у такому:

1. Запропоновано понятійний апарат процесу управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства, що визначає взаємоузгодженість таких базових дефініцій, як «структура», «трансформація», «структурна трансформація», «інновація», «потенціал», «інноваційний потенціал». Визначено, що структурна трансформація – це зміни ієрархічної будови системи, які є її доміантною складовою, визначають її сутність і наповнення за допомогою взаємодії окремих елементів, а також ідентифікують природу, утворюють і розвивають стійкі зв'язки у процесі їх взаємодії між собою. Інноваційний потенціал – це сукупність інноваційних ресурсів, реалізація яких сприяє покращенню, оптимізації виробництва, можливостей і здатності ефективного їх використання, принципів своєчасності й адаптованості, що, в свою чергу, визначає стратегічну спрямованість підприємства.

2. Запропоновано методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, який ґрунтується на системі показників, дозволяючи виявити проблемні аспекти формування інноваційного потенціалу, що, в свою чергу, дає змогу визначити системно-адаптовану взаємодію

складових інноваційного потенціалу, продукуючи управлінські впливи щодо забезпечення потенційно-стійких можливостей промислових енергетичних підприємств та результативний стратегічно-спрямований розвиток.

3. Запропоновано механізм управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, від ступеня узгодженості структурних елементів якого залежать результативність дії, ступінь досягнення стратегічної мети підприємств, забезпечення стійкості конкурентного інноваційного потенціалу в довгостроковій перспективі, максимізація рівня конкурентостійкості завдяки впровадженню структурних трансформацій, розробленню та реалізації ефективних стратегічних управлінських рішень щодо цілеспрямованого, систематичного й адекватного розподілу і використання інноваційного потенціалу.

4. Удосконалено концептуальні основи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, які ґрунтуються на основі багатокомпонентної спрямованості процесу реалізації стратегії інноваційного розвитку, домінантних параметрів використання рівня інновацій, кількісного та якісного складу ресурсів і управлінської системи фінансово-економічних відносин, факторів впливу на структурні трансформації й раціональність використання потенціалу.

5. Розроблено науково-методичний підхід до формування управлінських рішень щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу підприємств з урахування впливу структурних трансформацій, який ґрунтується на системному впливі, рефлексивній та ситуаційній спрямованості управління структурними трансформаціями та визначає: прозорість управління інноваційним потенціалом, гнучкість та адаптивність системи структурних трансформацій до змін внутрішнього й зовнішнього середовища. Запропоновано алгоритм формування сценаріїв управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, який визначає взаємозв'язок якісних та кількісних змінних значень станів функціональної залежності між факторами з можливістю задати точне значення відхилень визначених показників у вигляді нечіткої множини, яка являє собою апроксимацію залежності між входами і виходами системи за допомогою нечіткої бази знань та операцій над нечіткими множинами.

6. Удосконалено стратегію управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств, яка носить цільовий характер в досягненні певних цілей. У процесі впровадження стратегії необхідно враховувати якісні та кількісні показники, що характеризують результати використання усіх видів ресурсів. Будучи чітко вираженими, стратегічні цілі стають потужним засобом підвищення ефективності використання інноваційного потенціалу в довгостроковій перспективі, його координації й контролю, а також базою для прийняття ефективних управлінських рішень щодо реалізації структурних трансформацій на підприємствах.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Проценко А. В. Вплив науково-технічного прогресу на ефективність розвитку інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Інноваційні платформи управління економічними процесами в умовах цифровізації економіки: колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Прохорової В. В. – Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2020. – С. 61–68.

2. Проценко А. В. Домінантні чинники управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства // Адаптивне управління підприємствами в умовах неотехнологічного відтворення: колективна монографія за ред. д.е.н., проф. Ареф'євої О. В. – К.: ФОП Маслаков, 2020. – С. 15–28.

Статті в наукових фахових виданнях України, що входять до міжнародних наукометричних баз даних, репозиторіїв та пошукових систем

3. Проценко А.В. Економічна ідентифікація інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Адаптивне управління: теорія і практика. Економіка. Ел. фахове видання.– Вип. 4 (8). – 2018. Ел. ресурс: http://am.eor.in.ua/images/adapt/Vol.4ekon8/18_ekon4_8protsenko.pdf.

Науковий економічний журнал «Адаптивне управління: теорія і практика» входить до Crossref; Google Shcolar, Бібліометрика української науки.

4. Проценко А. В. Структурні трансформації інноваційного потенціалу підприємств: побудова механізму їх управління // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2019. – № 67. – С. 70–79.

Науковий економічний журнал «Вісник економіки транспорту і промисловості» входить до Index Copernicus, Наукова періодика України, Google Shcolar, НБУ ім. В. І. Вернадського.

5. Проценко А. В. Теоретико-емпіричний базис дослідження управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2019. – № 3 (67). – С. 126–134.

Науковий економічний журнал «Економічний вісник Національного гірничого університету» входить до Google Shcolar, Index Copernicus, ResearchBib.

6. Проценко А. В. Стратегія управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2019. – № 68.– С. 217–225.

Науковий економічний журнал «Вісник економіки транспорту і промисловості» входить до Index Copernicus, Наукова періодика України, Google Shcolar, НБУ ім. В. І. Вернадського.

7. Проценко А. В. Оцінка інноваційного потенціалу підприємств як об'єктивна основа реалізації структурних трансформацій: методичний аспект // Проблеми економіки. – 2019. – № 4 (42).– С. 135–141.

Міжнародний науковий економічний журнал «Проблеми економіки» входить до Ulrichsweb, RePEc, Index Copernicus, EBSCOhost, GetInfo, WorldCat, Socionet, J-Gate, ResearchBib та ін.

8. Проценко А. В. Стійкий рівень інноваційного потенціалу як пріоритетне стратегічне завдання функціонування промислових енергетичних підприємств // Бізнес Інформ. – 2019. – №12. – С.118–125.

Міжнародний науковий економічний журнал «Бізнес Інформ» входить до Ulrichsweb Global Serials Directory, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals, Academic Journals Database, Research Bible, GetInfo, BASE, Advanced Science Index та ін.

9. Проценко А. В. Формування управлінських рішень щодо підвищення рівня інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств з урахуванням впливу структурних трансформацій // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2019. – № 4 (68).– С. 121–130.

Науковий економічний журнал «Економічний вісник Національного гірничого університету» входить до Google Shcolar, Index Copernicus, ResearchBib.

10. Проценко А. В. Концептуальні основи управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Бізнес Інформ. – 2020. – №1. – С.91–99.

Міжнародний науковий економічний журнал «Бізнес Інформ» входить до Ulrichsweb Global Serials Directory, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals, Academic Journals Database, Research Bible, GetInfo, BASE, Advanced Science Index та ін.

11. Прохорова В. В., Проценко А. В. Формування сценаріїв управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2020. – № 1 (69).– С. 66–76. (Особистий внесок автора полягає у визначенні оптимістичних та песимістичних сценаріїв управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств).

Науковий економічний журнал «Економічний вісник Національного гірничого університету» входить до Google Shcolar, Index Copernicus, ResearchBib.

Тези доповідей на конференціях

12. Проценко А. В. Управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства: теоретичний аспект // Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 21 травня 2019 р.).– К.: НАУ, 2019. – Том II. – С. 42–44.

13. Проценко А. В. Особливості формування механізму управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Потенціал сучасної науки: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 10-11 грудня 2019 р.). – К.: МЦНІД, 2019. – С. 51–52.

14. Проценко А. В. Фактори впливу на ефективність управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства // Становлення та особливості регулювання міжнародних економічних відносин: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 14 грудня 2019 р.). – Дніпро: НО «Перспектива», 2019. – С. 73–75.

15. Проценко А. В. Стратегічна платформа розвитку інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Наука, суспільство, освіта: актуальні питання та перспективи розвитку: матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 16-17 грудня 2019 р.). – SPC «Sci-conf.com.ua», 2019. – С. 645–648.

16. Проценко А. В. Управління інноваційним потенціалом промислових енергетичних підприємств в умовах глобалізації // Стратегічні пріоритети розвитку економіки, обліку, фінансів та права в Україні та світі: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Полтава, 23 січня 2020 р.): у 6 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2020. – Ч. 1. – С. 40.

17. Прохорова В. В., Проценко А. В. Структурні трансформації інноваційного потенціалу як функціональна основа розвитку промислових енергетичних підприємств // Сталий розвиток – стан та перспективи: матеріали II Міжнар. наук. симпозіуму SDEV'2020 (Львів-Славське, 12-15 лютого 2020 р.). – Львів, 2020. – С. 291–293. *(Особистий внесок автора полягає у визначенні пріоритетних факторів впливу на управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств).*

18. Проценко А. В. Напрями оптимізації інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Наука, суспільство, освіта: актуальні питання та перспективи розвитку: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 17-18 лютого 2020 р.). – SPC «Sci-conf.com.ua», 2020. – С. 372–374.

19. Проценко А. В. Параметрична оцінка складових інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Економіка, менеджмент та аудит: сучасні проблеми, перспективи та напрями розвитку: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 22 лютого 2020 р.) - ГО «Львівська економічна фундація». Львів: ЛЕФ, 2020. – С. 92–94.

20. Проценко А. В. Функціональні моделі управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств // Методичні підходи до формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 22 лютого 2020 р.). – Дніпро: НО «Перспектива», 2020. – С. 64–66.

АНОТАЦІЯ

Проценко А. В. Управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). – Українська інженерно-педагогічна академія, Харків, 2020.

Дисертацію присвячено науковому обґрунтуванню теоретико-методичних положень і розробленню практичних рекомендацій щодо управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємств.

У роботі розглянуто й узагальнено проблеми розвитку інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств; проаналізовано та систематизовано наукові підходи до визначення сутності поняття «управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу підприємства»; сформовано методичний інструментарій і систематизовано методи оцінки інноваційного потенціалу підприємства.

Удосконалено методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств; здійснено інтегральне оцінювання складових інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств.

Запропоновано концептуальні основи, механізм та стратегію управління структурними трансформаціями інноваційного потенціалу промислових енергетичних підприємств.

Ключові слова: структурні трансформації, інноваційний потенціал, управління, промислові енергетичні підприємства, механізм, управлінські рішення, вплив, рівень, стратегія.

АННОТАЦИЯ

Проценко А. В. Управление структурными трансформациями инновационного потенциала предприятий. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (по видам экономической деятельности). – Украинская инженерно-педагогическая академия, Харьков, 2020.

Диссертация посвящена научному обоснованию теоретико-методических положений и разработке практических рекомендаций по совершенствованию управления структурными трансформациями инновационного потенциала предприятий.

В работе рассмотрены и обобщены проблемы развития инновационного потенциала промышленных энергетических предприятий; проанализированы и систематизированы научные подходы к определению сущности понятия «управление структурными трансформациями инновационного потенциала предприятия»; сформирован методический инструментарий и

систематизированы методы оценки инновационного потенциала предприятия.

Усовершенствован методический подход к оценке инновационного потенциала промышленных энергетических предприятий; проведено интегральное оценивание составляющих инновационного потенциала промышленных энергетических предприятий.

Предложены концептуальные основы, механизм и стратегия управления структурными трансформациями инновационного потенциала промышленных энергетических предприятий.

Ключевые слова: структурные трансформации, инновационный потенциал, управление, промышленные энергетические предприятия, механизм, управленческие решения, влияние, уровень, стратегия.

ANNOTATION

Protsenko A.V. The management of structural transformations of the innovation potential of enterprises. – Manuscript.

Dissertation for the candidate degree of economic sciences, specialty 08.00.04 – economics and enterprise management (according to the types of economic activities). – Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, Kharkiv, 2020.

The dissertation is devoted to the scientific substantiation of theoretical and methodological provisions and the development of practical recommendations for improving the management of structural transformations of the innovation potential of enterprises.

The work considers and summarizes the problems of development of innovative potential of industrial energy enterprises under the influence of scientific and technological progress, which determines the economic nature of structural transformations; scientific approaches to defining the essence of the concept of “management of structural transformations of the innovative potential of the enterprise” are studied and systematized; methodical tools and methods of estimation of the innovation potential of the enterprise are substantiated.

The author conducted a theoretical analysis of such terms as «structure», «transformation», «structural transformation», «innovation», «potential», «innovation potential», which allowed to clarify the meaning of «management of structural transformations of the innovation potential of the enterprise» and define it as model of consistent implementation of management actions aimed at creating a set of innovative resources, the implementation of which contributes to the transformation, optimization and increase of the innovation potential, which allows to create a theoretical basis for the adaptive and renovation implementation for structural transformations and to achieve strategic competitive advantages and ensure sustainable development of the enterprise.

The dissertation provides methodological tools and methods for assessing the innovative potential of the enterprise. It is proved that quite often the methods of assessing the innovation potential are based on an outdated linear model of analysis of the innovation process, which creates methodological problems in implementing an effective approach to the management of structural transformations.

The methodical approach to the assessment of the innovative potential of industrial energy enterprises is improved in the work; an integrated assessment of its components was carried out; the factors of influence on its level were defined, the graph-analytical model of an estimation of interdependence of components of innovative potential for the purpose of confirmation of objective necessity of realization of structural transformations was constructed.

The dissertation improves the methodological approach to assessing the innovative potential of industrial energy companies, based on the use of a system of indicators that comprehensively assess the innovative potential of enterprises by dividing into such components as resource, marketing, production, financial, investment, management, and affect the reflection parameters of the correction coefficients of the integral function and the level of the desirability function for the construction of a graph-analytical model, which confirms the feasibility of implementing structural transformations in enterprises.

The dissertation improves the mechanism of management of structural transformations of innovative potential of industrial energy enterprises, which is based on the principles of structural transformations, strict observance of which ensures the success of its implementation in the future, which, in turn, are implemented on the basis of a set of tools and methods and corresponding informational and analytical support.

The scientific and methodological approach to the formation of management decisions to increase the level of innovation potential of industrial energy enterprises taking into account the impact of structural transformations, which allows to ensure mutual compliance of the innovation system of internal elements and their rationality, based on the principles of dynamic equilibrium, anticipating multi-stage changes and providing the efficiency of the infrastructure for scientific knowledge generating, streamlining the implementation of innovation processes and increasing the level of innovation potential of enterprises, has been improved.

The author improves the strategy of management of structural transformations of innovative potential of industrial energy enterprises, which allows to establish the ratio of the components of the innovation potential, optimize the proportions and degree of their use and systematize management decisions according to selected strategically oriented directions and priorities of innovation potential.

Keywords: structural transformation, innovation potential, management, industrial energy enterprise, mechanism, management decision, influence, level, strategy.

ПРОЦЕНКО АНАСТАСІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

**УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРНИМИ ТРАНСФОРМАЦІЯМИ
ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ**

Спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Надруковано згідно з оригінал-макетом автора

Підписано до друку 02.06.2020 р.
Папір друкарський (80 г/м²).
Друк – ризографія.
Наклад 100 прим.
Безкоштовно.

Формат 60 x 90 1/16.
Гарнітура Times New Roman.
Обсяг 0,9 ум.-друк. арк.
Зам. № 291

Надруковано у центрі оперативної поліграфії ТОВ «Рейтинг»
Свідоцтво про держ. реєстрацію ю.о. А00 № 507350
61002, м. Харків, пров. Соляниківський, 4.
Тел. (057) 771-00-92, 771-00-96.